

Wydawnictwo
Uniwersytetu
Gdańskiego

H O M E R
O D Y S S E J A

 Wolters Kluwer

ODYSSEJA

H O M E R

○ D Y S S E J A

Przekład
Wacław Dawidowicz

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego – Wolters Kluwer
Gdańsk – Warszawa 2022

Niniejsze nowe wydanie (3) opiera się na wydaniu:
Homer, *Odyseja*, przekład Wacław Dawidowicz, wyd. 2,
Wolters Kluwer, Warszawa 2010, ISBN 978-83-264-0557-0, ss. 345

Redakcja i korekta
JOANNA KAMIEŃ

Ilustracje
KAJA MUCHA

Projekt okładki na podstawie ilustracji Kai Muchy
RAFAŁ SOSIN

Projekt układu typograficznego
RAFAŁ SOSIN

Skład i łamanie
MICHAŁ JANCZEWSKI

Publikacja dofinansowana przez kancelarię
Głuchowski, Siemiątkowski, Zwara – Adwokaci i Radcowie Prawni

GŁUCHOWSKI SIEMIĄTKOWSKI ZWARA

ADWOKACI I RADCOWIE PRAWNI
EST. 1993

© Copyright by Uniwersytet Gdański,
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, 2022
© Copyright by Wolters Kluwer, 2010

ISBN 978-83-8206-407-0
ISBN 978-83-8286-507-3

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl
Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49
e-mail: poligraf@ug.edu.pl

SPIS TREŚCI

TOMASZ BĄKOWSKI, MARIUSZ BOGUSZ Przedmowa do nowego wydania	11
ANDRZEJ ŻWARA Przedśłowie	15
EUGENIUSZ BOJANOWSKI, KRZYSZTOF ŻUKOWSKI Słowo wstępne	19
WACŁAW DAWIDOWICZ Założenia przekładu <i>Odyssei</i>	23
WACŁAW DAWIDOWICZ Wstęp	27

HOMER ODYSSEJA

CZĘŚĆ PIERWSZA

Prolog	
Pieśń I	39
Pieśń II	53

Podróże Telemacha	
Pieśń III	67
Pieśń IV	81
<hr/>	
Odys opuszcza wyspę nimfy Kalipso	
Pieśń V	105
<hr/>	
Odys wśród Feaków	
Pieśń VI	119
Pieśń VII	129
Pieśń VIII	139
<hr/>	
Opowieści Odysa	
Pieśń IX	155
Pieśń X	173
Pieśń XI	191
Pieśń XII	209
<hr/>	
Odys Odpływa na Itakę	
Pieśń XIII	223
<hr/>	

CZĘŚĆ DRUGA

Pierwsze spotkania Odysa na Itace	
Pieśń XIII (dokończenie)	231
Pieśń XIV	239
Pieśń XV	255
Pieśń XVI	271
<hr/>	

Pierwsze spotkania Odyssa w domu	
Pieśń XVII	285
Pieśń XVIII	303
Pieśń XIX	315
<hr/>	
Różne zdarzenia w domu Odyssa	
Pieśń XX	331
Pieśń XXI	343
<hr/>	
Zemsta Odyssa	
Pieśń XXII	357
<hr/>	
Połączenie małżonków i ucieczka Odyssa z domu	
Pieśń XXIII	371
<hr/>	
Epilog	
Pieśń XXIV	383
<hr/>	
WACŁAW DAWIDOWICZ	
Wypisy	399
1. Obraz greckiego społeczeństwa w <i>Odysei</i>	399
2. Odys, syn Laertesza z Itaki	402
2.1. Rodowód Odyssa	402
2.2. Małżeństwo Odyssa	403
2.3. Państwo Odyssa	404
2.4. Okręty Odyssa	405
2.5. Odys wyrusza pod Troję	407

3. Geograficzna i nawigacyjna interpretacja opowieści Odyssa	409
3.1. Odys opuszcza Troję	409
3.2. Żegluga na południe	410
3.3. Na północ, w stronę ziemi Kiklopów	413
3.4. Geograficzna identyfikacja Wyspy Eola	414
3.5. Rejs ku wybrzeżom Grecji i z powrotem	415
3.6. Przybycie do kraju Lajstrygonów	416
3.7. Ucieczka na wyspę Kirki	418
4. Geograficzna lokalizacja zagrożeń nawigacyjnych wskazanych Odyssowi przez Kirke	419
4.1. Wyspa Syren	419
4.2. Odys na rozdrożu	420
4.3. Odys między Skyllą i Charybdą	421
4.4. Lokalizacja Wyspy Heliosa	424
5. Geograficzne i nawigacyjne dane dotyczące podróży Odyssa na tratwie	426
5.1. Ponowne spotkanie Odyssa z Charybdą	426
5.2. Lokalizacja wyspy nimfy Kalipso	427
5.3. Lokalizacja wyspy Feaków	428
<hr/>	
Mapy	429
<hr/>	
JOANNA KAMIEŃ	
Nota edytorska	435

„(...) Wszak nie pieśniarze twórcami
są swych pieśni, lecz Zeus, który je zsyła na ziemię
komu zechce”.

Odysseja, Pieśń I

PRZEDMOWA DO NOWEGO WYDANIA

Twórcy kultury antyku wiedzieli o człowieku wszystko. Dlatego ich dzieła są uniwersalną i ponadczasową o człowieku opowieścią. O wędrówce, jaką jest życie, o podstawowych dylematach, z jakimi trzeba się mierzyć każdego dnia, o nadziejach i rozczarowaniach, euforiach i tragediach, dzielności i braku odwagi, ambicjach i niespełnieniach, domu i potrzebie bliskości drugiego człowieka. O ludziach dobrych i o ludziach złych, ale i o złożoności świata oraz niełatwych wyborach. A także o upływającym czasie – towarzyszu codzienności, z którym pewnego dnia nasze ścieżki się rozchodzą. Nasza droga się kończy. Czas biegnie dalej. Chodzi o to, żeby odcisnąć jakiś trwały ślad, pozostawić po sobie świadectwo istnienia.

O tym jest kultura antyku. Kultura filozofów, poetów, dramaturgów, rzeźbiarzy i wędrownych pieśniarzy. Niektórzy powiadają, że kultura po antyku jest już tylko powtarzaniem tych samych historii, tyle że z nowymi aktorami, nowymi rekwizytami i w nowych dekoracjach. Formy są nowe, historie te same. Pewnie tak jest. Dlatego człowiek każdej epoki, także człowiek współczesny, może się w kulturze antyku przejrzeć, może w niej odnaleźć fragment własnego losu. Nie powinien się w antyku czuć obco.

Dla Profesora Waława Dawidowicza kultura antyczna musiała być czymś bardzo bliskim. Urodził się w roku 1909. Studia prawnicze na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie ukończył w roku 1933. Całe Jego intelektualne uformowanie było zatem dziełem szkoły przedwojennej. Szkoły, w której przywiązywano wagę do klasycznego wykształcenia, w której uczono łaciny i greki. Decyzja Profesora o przekładzie *Odyssei* Homera była zatem – jeśli można tak tę kwestię ująć – oparta na solidnych podstawach warsztatowych. Ale chyba znacznie bardziej wpływała ona z doświadczenia blisko dziewięćdziesięcioletniego życia. Profesor zakończył tłumaczenie *Odyssei* u kresu swojej drogi. Jeszcze zdążył zobaczyć i wziąć do rąk egzemplarz autorski tłumaczenia. Zdążył też w niewymówiony sposób powiedzieć, że Jego życie było wędrówką oraz że wędrówką jest życie każdego z nas.

„Twórcie bez lęku Wasze własne Odyseje!” – takie przesłanie przekazuje Potomnym Profesor Waław Dawidowicz – Humanista.

Drodzy Czytelnicy,

oddajemy w Wasze ręce trzecie wydanie *Odyssei* Homera w przekładzie Waława Dawidowicza – profesora prawa administracyjnego. Pierwsze wydanie ukazało się ćwierć wieku temu, w roku 1997 – roku śmierci Profesora. Tym najnowszym wydaniem pragniemy uczcić Jego pamięć.

Kolejne wznowienie *Odyssei* w przekładzie Profesora Waława Dawidowicza było możliwe dzięki finansowemu wsparciu niezawodnych przyjaciół Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego – Kancelarii Radców Prawnych i Adwokatów Głuchowski Siemiątkowski Zwara i Partnerzy w Gdańsku. Jesteśmy Wam niezmiernie wdzięczni. Wspieranie nauki i kultury jest Waszą zasługą, którą trudno przecenić.

Szczególne podziękowania składamy wydawcy obecnej edycji *Odysei* – Wydawnictwu Uniwersytetu Gdańskiego oraz kierującej nim pani dyrektor Joannie Kamień, a także współwydawcy Wolters Kluwer i pani dyrektor Działu Praw Autorskich Justynie Kossak, która udostępniła materiały *Odysei* z poprzedniego wydania. Najwyższa jakość edytorska książki i pomysł Wydawnictwa UG na zilustrowanie przekładu niezwykle rycinami – to Wasz unikalny wkład w upamiętnienie Profesora Waława Dawidowicza.

Gdańsk, luty 2022 r.

Tomasz Bąkowski

Mariusz Bogusz

PRZEDSŁOWIE

Dziwne to uczucie pisać przedślowie do pracy mojego niegdyśszego nauczyciela i profesora. W pewnym sensie stawia to mnie, może czasem nawet wbrew woli, z pewnością bez zgody czy wiedzy Mistrza, w pozycji bardzo uprzywilejowanej. Z jednej bowiem strony pozwala ogrzewać się w jego świetle, jak mawiają, „świecić światłem odbitym”; z drugiej zaś strony stoję niejako w gronie osób mu bliskich, wprowadzając w dzisiejszy świat jego dawne dzieło. Dziwne jest więc uczucie, gdy ja, niegdyś asystent w Katedrze Prawa Administracyjnego Uniwersytetu Gdańskiego, mam dziś honor wystąpić na pierwszych stronicach tej książki. Czuję się jednak ośmielony z dwóch powodów. Otóż po pierwsze, można powiedzieć, że to dzięki Profesorowi Waławowi Dawidowiczowi pokochałem, a z czasem także – jak to w miłości bywa – zrozumiałem prawo administracyjne i służącą mu procedurę. Po drugie, podobnie jak Profesor Dawidowicz, wielkim zamiłowaniem darzę literaturę piękną, w tym dzieła starożytne, a Homer był największym z pisarzy antycznych. Dlatego olśnieniem było dla mnie, gdy po raz pierwszy trafił w moje ręce przekład *Odysei* autorstwa Waławo Dawidowicza.

Jako osoba, w której piękno muz pobudza wszystkie zmysły, wzbudza niezwykle zachwyty nad kulturą i sztuką, sprawia, że świat

nasz staje się piękniejszy, uznałem, iż tak wielkie dzieło nie może być dostępne tylko dla wąskiego grona czytelników. Co więcej, winniśmy szczerze się tym, że możemy poznawać *Odyseję* Homera za pośrednictwem przekładu Pana Profesora. Dlatego należy oddać głos Homerowi, którego słowa w naszym języku ojczystym wypowiada Wacław Dawidowicz. Stąd ta inicjatywa i książka, którą trzymacie w dłoniach – Drodzy Współtowarzysze podróży Odyssa. A podróż tę możemy odbyć wspólnie, wczytując się w niezwykłą historię opowiedzianą w słowach tego greckiego eposu.

Oby przygody dzielnego protagonisty natchnęły Wasze serca nadzieją, odwagą i miłością. Niech towarzyszenie mu w latach jego podróży zaszczerpi w nas wiarę i hart ducha. Ale przede wszystkim niech podróż jego wpłynie na nas tak, byśmy nawet wobec najwściekleszych przeciwności losu i najsmutniejszych czasów pełni ufności mogli spoglądać w przyszłość. Odysowskiemu się udało, niech i nasza podróż nie okaże się daremna. Zaś piękno słów i radość z sympozjonu z udziałem muz niech nas wszystkich uwzniośli tak, byśmy zostali uznani za godnych członków ich orszaku. Czytajcie *Odyseję* i niech ta lektura napełnia nas zachwytem nad wielkością i trwałością kultury, a także pokazuje uniwersalność ludzkiego losu, który zawsze, w każdym miejscu i czasie jest wędrówką. Może każdy z nas poszukujących, już od czasów starożytnych wpisuje się w topos *homo viator*. Pozostaje mi więc tylko życzyć sobie i Wam, Drodzy Czytelnicy, by ta wędrówka, na której nie brak przeciwności i trudów, była zawsze ubogacająca i pozwoliła dotrzeć do celu. Wspominajmy przy tym wielkiego prawnika, miłośnika literatury i uczonego humanistę, który swoją znajomość greki i kultury antycznej przekuł w dzieło jedyne w swoim rodzaju – ten właśnie przekład *Odysei*.

* * *

„Na morzu zniósł on niemało udręczeń,
walcząc o swoje życie oraz o powrót do kraju
wraz z drużyną; niestety, jej nie ocalił — zginęli
wskutek swego zuchwałstwa (...)

– tak zaczyna Homer opowieść o bohaterskim Odyssei, ale słowa te śmiało można odnieść do Profesora Dawidowicza. Wydawało mi się bowiem, że jego osoba i twórczość nie potrafią mnie już niczym zaskoczyć, tymczasem teraz widzę je inaczej. Zrozumiałem, że jego życie było podróżą i przygodą na „morzu prawa administracyjnego”; i w istocie my, którzy niegdyś stanowiliśmy jego „morską kompanię”, wszyscy jesteśmy dziś Odyszeuszami wędrującymi po nieskończonych szlakach poznawania, rozumienia i stosowania prawa. Szczęśliwie kilku z drużyny naszego Profesora ocalało, a wręcz radzi sobie w fachu badaczy i nauczycieli prawa całkiem dobrze. Im – dawnym kolegom z Katedry Prawa Administracyjnego – profesorowi Mariuszowi Boguszowi i profesorowi Tomaszowi Bąkowskiemu dziękuję za to, że mogliśmy znów stanąć ramię w ramię i wydać niniejszą książkę; przy okazji kłaniam się nisko profesorowi Eugeniuszowi Bojanowskiemu, który tej drużynie później także przewodził. Słowa życzliwe i wdzięczne kieruję do profesora Kamila Zeidlera oraz redaktor naczelnej Wydawnictwa Uniwersytetu Gdańskiego Joanny Kamień – za pomysły, formę i udział w wydaniu tego dzieła.

Żał jednak czas trwonąć na dalsze przedmowy, głos oddać należy wielkiemu Homerowi i naszemu Profesorowi Dawidowiczowi; sięgnijmy więc jak najprędzej do samego dzieła i cieszymy się z tej wspaniałej podróży – niech się stanie nas wszystkich udziałem.

Gdańsk, maj 2022

Andrzej Zwara

SŁOWO WSTĘPNE*

Autor przekładu wielkiego dzieła Homera – *Odyssei* – Profesor Waław Dawidowicz (1909–1997) był wybitnym uczonym – prawnikiem, znawcą prawa i postępowania administracyjnego, pracownikiem naukowym Instytutu Nauk Prawnych PAN (1959–1964), wieloletnim kierownikiem Katedry Prawa Administracyjnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu (1960–1971) oraz Katedry Prawa Administracyjnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego (1970–1983). Był również aktywnym uczestnikiem życia naukowego w Polsce, m.in. członkiem Komitetu Nauk Prawnych PAN oraz członkiem kolegiów redakcyjnych wydawnictw prawniczych (m.in. „Państwa i Prawa” oraz „Studiów Prawniczych”); brał udział w pracach komisji kodyfikacyjnych zajmujących się m.in. opracowaniem kodeksu postępowania administracyjnego; należał do wielkich orędowników przywrócenia w powojennej Polsce sądownictwa administracyjnego i samorządu terytorialnego.

---

* Słowo wstępne zostało napisane do wyd. 2 z roku 2010, które ukazało się nakładem wydawnictwa Wolters Kluwer z okazji 40-lecia Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Gdańskiego.

Bogata twórczość naukowa Profesora Waława Dawidowicza (podręczniki akademickie, opracowania monograficzne, artykuły, glosy, recenzje, referaty i komunikaty wygłaszane na konferencjach naukowych) pozostaje wciąż aktualna, szczególnie w warstwie teoretycznej, i jest uwzględniana – zarówno aprobująco, jak i krytycznie – we współczesnych badaniach naukowych prowadzonych przez prawników administratywistów. Twórczość ta charakteryzuje się różnorodnością zainteresowań badawczych Autora, logiką i precyzją sformułowań i tez oraz erudycją pisarską. Poglądy Profesora dotyczące konceptualizacji i systematyzacji problematyki prawa administracyjnego i nauki tego prawa, formułowane w powiązaniu z ustaleniami ogólnej teorii prawa, obecne w Jego pracach i przedstawiane studentom na zajęciach dydaktycznych przez Jego kontynuatorów bywają określane mianem „gdańskiego spojrzenia” na podstawowe problemy teorii prawa administracyjnego, a czasami wręcz nazywane „szkołą gdańską” prawa administracyjnego. Profesor Waław Dawidowicz był także wybitnym nauczycielem akademickim – promotorem pięciu dysertacji doktorskich oraz recenzentem wielu rozpraw doktorskich i habilitacyjnych, opiniodawcą w przewodach o uzyskanie tytułu profesora, a zajęcia ze studentami prowadzone przez Profesora charakteryzowały się nie tylko wysokim poziomem merytorycznym, ale przede wszystkim były znakomitą szkołą myślenia prawniczego.

Profesor Waław Dawidowicz miał niezwykle, można powiedzieć renesansową osobowość. Wyróżniała go olbrzymia wiedza humanistyczna, która łącznie z dynamiką Jego życia naukowego budzi nie tylko uznanie, ale każe chylić czoła przed Nim jako Uczonym i Humanistą. Dobitym tego wyrazem jest ostatnie dzieło życia Profesora, nad którym pracował wiele lat – przekład i opracowanie *Odyssey*. Praca ta była konsekwencją zamiłowania Profesora do literatury pięknej, zwłaszcza do poezji, oraz efektem Jego talentu językowego,

Dla Profesora Waława Dawidowicza kultura antyczna musiała być czymś bardzo bliskim. Urodził się w roku 1909. Studia prawnicze na Uniwersytecie Stefana Batorego w Wilnie ukończył w roku 1933. Całe Jego intelektualne uformowanie było zatem dziełem szkoły przedwojennej. Szkoły, w której przywiązywano wagę do klasycznego wykształcenia, w której uczono łaciny i greki. Decyzja Profesora o przekładzie *Odyssei* Homera była zatem – jeśli można tak tę kwestię ująć – oparta na solidnych podstawach warsztatowych. Ale chyba znacznie bardziej wpływała ona z doświadczenia blisko dziewięćdziesięcioletniego życia. Profesor zakończył tłumaczenie *Odyssei* u kresu swojej drogi.

Z *Przedmowy* prof. Tomasza Bąkowskiego i prof. Mariusza Bogusza